

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus II. An quilibet cogi possit ad ferendum testimonium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

compulsus) in causa criminali testimonium proferat, & si sequatur pœna corporalis, non ideo irregularitatem contrahit; eam enim tantum incurrunr, qui voluntariè in causa criminali testimonium dixerunt, non qui coacti, aut ratione naturali, aut præcepto superioris, ut post Suarium, & alios docet Gibalinus *de irregul. c. 4. difficult. 15. fol. 289.* Ad 3. Resp. torturam illam non procedere in liberis hominibus testimonium proferentibus, *L. ex libero. 15. ff. de question. Farinacius de testib. q. 79.* præterquam in crimine læsæ Majestatis, *L. de Minore 10. ff. de question.* licet servi, & similis conditionis homines torqueantur, quia absq; tormentis illis non facile creditur. Si autem falsum deponant, imputare sibi debent, quòd veritatem non dixerint, ad quam dicendam tenebantur ex justitiâ.

ARTICULUS II.

An quilibet cogi possit ad ferendum testimonium?

1749. **Q**uæstio est, an privilegio juris aliqua personæ eximantur à testificando, licet edicto Judicis etiam specialiter ad eum finem evocentur? Esse quasdam personas juris privilegio exemptas à testificando, communis docet; & patebit ex seqq. Not. autem non esse omnium æquale privilegium; quædam enim sunt, quæ nec ad testificandum cogi possunt, nec, si velint, testificari possunt, nec earum testimonium aliquid valet. Hæc sunt parentes, & omnes ascendentes respectu filiorum, & omnium descendendum, & contra omnes descendentes, & filii respectu illorum, *L. parentes, C. de testam. & 4. q. 3. §. item parentes,* & docet Navar. *c. 25. n. 48. & c. inter verba, corol. 65. n. 809.* & complures alii: quædam verò sunt, quæ testimonium ferre possunt contra alios, sed cogi non possunt. Tales sunt: Vir contra uxorem, focer contra generum, focrus contra nurum, privignus & privigna contra Vitricum; & econtra, &c. de quibus *L. parentes, C. de Testam. & L. lege Julia, de Testibus,* ibi: *lege Julia*

Judiciorum publicorum cavetur, ne invito denuntietur, ut testimonium litis dicat adversus socerum, generum, vitricum, privignum, sobrinum, sobrinam, sobrino natum, eosvè, qui priore gradu sint. Item ne liberto ipsius, liberorum ejus parentum, viri, uxoris. Item patroni, patronæ, & ut ne patroni, patronæ adversus libertos, neque liberti adversus patronum cogantur testimonium dicere.

Ex dictis privilegiis deducitur, quòd 1750. Pater etiam contra Spurium, & vicissim testificari non possit, nec ad hoc cogi; & licet vellet, admitti non possit; etiamsi filius sit extra patriam potestatem; sic Sylvester *V. Correctio q. 7.* & alii; nec libertus contra Dominum, à quo manumissus est; sic gloss. in *dict. L. lege Julia. V. coguntur;* nec uxor contra Virum: Sanchez *consil. moral. l. 6. c. 2. d. 18. n. 1.* Similiter, collaterales usq; ad quartum gradum cogi non possunt, esto testificari cæteroquin valeant, ad testificandum contra suos intra quartum gradum, probabilius computatione factâ (in hac materia) juxta morem juris civilis; non, canonici; ita Sanchez *cit. n. 2.* cum aliis; hæc de jure communi; aliud enim est, ubi localibus statutis, aut consuetudine legitima contrarium receptum est. Cæterum isti, de quibus hæctenus, sunt solum *respectivè* privilegiati.

Absolutè verò privilegiati sunt, atq; 1751. adeo cogi ad testificandum non possunt inviti senes, valetudinarii, vel milites, vel qui cum Magistratu Reipublicæ causâ absunt, vel quibus venire non licet; sic textus in *L. 4. ff. de Testibus;* excipiunt tamen aliqui casum, quo veritas per alios haberi non potest, sed tunc ad producentem spectat probare, veritatem aliter haberi non posse.

Quæstio altera est, an privilegium 1752. eximens aliquem ab obligatione dandi testimonium, intelligatur solum in causis civilibus? Prima sententia, quam tenet gloss. in *dict. c. Consanguinei. 3. q. 5. V. Parentes,* docet, illud privilegium facere tantum, ut cogi non possit ad testificandum in *criminalibus;* adeoq; non in *civilibus,* quamvis Sylve-

Sylvester etiam in civilibus eximat Uxorem, ne cogi possit ad testificandum contra Maritum; & filium, ne contra Patrem.

1753. Secunda tenet, privilegium prodesse in utroq; nimirum tam in civilibus, quam criminalibus; quod jus indistinctè loquatur; sic gloss. in dict. *L. lege Julia, V. denuntietur*, & alii. Ante resolut. not. alios esse privilegiatos, seu exemptos à testificando propter honorem ipsis debitum, ut sunt Episcopi, *L. neque honore. C. de Episcop.* ubi Theodosius Imperator ait: *nec honore, nec legibus Episcopus ad testimonium dicendum flagitetur*; Item, *Episcopum ad testimonium dicendum admitti non decet; nam & persona oneratur, & dignitas Sacerdotis exempta confunditur*; ubi glossa *lit. V. loco oneratur*, legit *dehonoratur*.

1754. Alios, ne distrahantur à divinis, ut Sacerdotes; *c. quanquam. 14. q. 2.* ibi: *quanquam Sacerdotum testimonium credibilius habeatur; tamen ipsi in secularibus negotiis pro testimonio, aut conficiendis instrumentis, non rogentur: quia eos in talibus rebus esse non convenit.* Si autem eventu aliquo causæ interfuerint, & aliquid viderint, vel audierint, *ubi nulla idonea secularium inveniantur personæ; ne veritas occultetur, & malus ut bonus estimetur, in providentia proprii Episcopi sit, ut aut coram se, & competentibus Judicibus, aut aliter honorificè veritatem attollant.* Qui textus desumptus est ex Synodo habitâ Romæ sub Eugenio II. *c. 13.* & hunc textum intelligi de omnibus Clericis tradit Sylvester *V. Testis q. 1.* ratione statûs Clericalis; quibus positus:

1755. Resp. in quæstione, an personæ privilegiatæ teneantur deponere, ac respondere ad edicta in aliquo casu, quo à Judice, cæteroquin competente vocantur? duplicem esse sententiam; prima affirmat, sic, ut si præcipiatur sub excommunicatione, non parentes Rei fiant ejus pœnæ; pro hac opinione refertur Sylvester *V. Correctio. q. 8.* Secunda verò tenet oppositum: *scilicet*, ad quæstionem juxta dicta suprâ, solum teneri tunc, quando per alios veritas haberi non potest; sic Panormitan.

in *c. 1. h. t.* & complures alii, ubi not. privilegiatum non teneri credere, *non esse alium*, per quem veritas haberi possit; sufficere tamen juramentum producentis, si persona sit honesta, & non sint conjecturæ aliæ in contrarium; ita Tom. Sanchez *consil. moral. 1. 6. c. 2. d. 18. n. 11.* qui in seqq. cenfet, etiam privilegiatos cogi posse, si quidem essent alii non privilegiati; sed nollent testificari; quod videtur accipiendum, si nec coacti vellent, aut cogi non possent, tanquam non subiecti Judici talis causæ. An verò detur subinde causa excusans privilegiatum etiam pro casu, quo non essent alii? dicemus deinceps?

Ex dicto *c. quanquam*, relato *n. 1754.* colliges, Clericum, ratione statûs privilegiatum, seu exemptum ab obligatione testificandi coram Judice Laico, non posse cogi ad dicendum *coram eo* testimonium, etiamsi per alium non æquè privilegiatum veritas haberi non possit; ratio est; quia licet privilegiatus, ubi aliter veritas haberi non potest, cogi valeat ad dicendum testimonium; id tamen verum non est, si aliter haberi potest; sed esto Clericus non deponat coram Judice Laico, veritas sine hoc *aliter* haberi potest, nimirum, si deponat juxta modum præscriptum in dict. *c. quanquam*, nimirum providente Episcopo, seu Judice Ecclesiastico, ut *coram se*, & *competentibus Judicibus*, aut aliter honorificè veritatem attollat, seu deponat, depositione sub hoc notificatâ Judici Laico; aliud est, si ejus testimonium necessarium foret in foro Ecclesiastico.

De Proxenetis, seu Mediatoribus specialis extat lex, quæ concedit eos cogi posse ad testificandum respectu personarum, inter quas Mediatores agunt; sed solum, si utraq; pars consentiat, ut habetur Novellâ. *90. c. 80.* ibi: *quoniam verò legem proposuimus in pecuniariis causis, nolentes testificari illos non compellendos testimonium dare, qui antè mediatores facti sunt ipsis, & quidem abutuntur hoc, & testimonio nolunt uti.* Sancimus, *si utraq; pars consentiat*, quod & mediator eorum fiat testifi-

testificator (componantur enim, quæ ab eo dicuntur) *compellere eum etiam nolentem, testimonium perhibere*: prohibitione, propter eum nolentem testificari penitus voluit nostra lex, *propter consensum utriusque partis*, sublatâ.

ARTICULUS III.

De reliquis ad hunc titulum pertinentibus.

1758. **Q**uæstio est, an Testis excusetur à facienda depositione, si prudenter timeat grave sibi damnum exinde secuturum? Resp. affirmativam teneri à Navarro *in Manual. c. 25. n. 5.* citante Baldum; Navarrâ *de Restit. l. 2. c. 4. n. 228.* Sylvestro *V. Correctio q. 7.* & aliis; ratio est, quia non tenetur quis tanto dispendio hæc præstare, sicut Judex non tenetur tanto dispendio defendere civem, nec debitor tanto dispendio solvere. Nec obstat Reum teneri, fateri cum periculo vitæ; quia Reus ratione sui delicti tenetur: at testis est innocens. Unde Judex injustè faceret, si posset absq; scandalo omittre, interrogando testem in hoc casu, scilicet, *quando sciret damnum*: si verò esset scandalum, nisi interrogaret, posset; at testis non teneretur respondere. Ex quo inferunt, testem non teneri testificari, si timeat, quòd ponetur sibi exceptio, ex qua gravi infamiâ notatur. Navar. *cit. n. 710.* Cæterum ut hoc procedat, prudentis arbitrio conferendum est damnum impendens Testi, & utilitas ex testificatione consequens; si enim multò minus est damnum, quàm bonum alteri eveniens ex testificatione, damnum non excusabit; posset enim tanta testificationis esse necessitas, utpote ad vitandum damnum commune gravissimum, quod aliàs cavere non posset, ut quis etiam cum capitis periculo ad id teneretur. Ex hoc fit, eum, qui vocatur, ut testimonium ferat, si illi tale damnum sequatur, ut excusetur à ferendo, posse se occultare, vel interrogatum, veritatem tacere, modò non mentiatur, ita Sotus *l. 5. de Justit. q. 7. a. 1.*

Tom. II.

Quæstio altera est, an Testis, non rogatus, teneatur deponere de crimine, ubi grave damnum sequitur tertio, & damnum pender in futurum? si loquamur de damno, quod sequitur Republicæ, adhuc pendente in futurum, teneri eum, qui scit tale crimen, de illo deponere, seu denuntiare, docet tanquam probabilius Sanchez *l. 6. consil. c. 3. d. 30. n. 1.* nam bonum commune tali casu præferendum est damno privati, quod sequitur denunciato; quod intellige de gravioribus, in quibus est magnum periculum: quæstio autem est, ubi grave damnum sequeretur alicui privato? mihi videtur dicendum, teneri, secluso suo deponentis damno, si malum tertii secuturum ex alterius crimine sit majus, vel saltem non minus damno denunciati; nam in tali casu tertius pateretur innocens; denunciatus autem nocens, & ex suo delicto.

Dubium est, an si talis testis à Judice juberetur deponere de illo delicto, sed ambigeret, num Judex juridicè interroget? Duplex est sententia: prima docet in dubio teneri fateri & sic parere Judici. Probat, quicunque rem possidet, in dubio jure utitur illâ, quia melior est conditio possidentis; sed Superior est in possessione respectu subditorum: ergo in dubio jus habet præcipiendi, & subditi parere tenentur; ita tenet Palud. *4. dist. 19. q. 4. fin.* Sylvest. *V. inquisitio 1. q. 3. dicto 3.* D. Anton. *3. p. iii. q. c. 7. §. 5.* Altera est, quæ pariter affirmat, ubi nullum vel testi, vel alteri præjudicium sequitur; at verò si damnum sequatur, scilicet punitio, nec Reus, nec testis tenentur crimen detegere, etiam rogati à Judice, si dubitant, an Judex justè interroget. Unde ad hoc, quòd tenentur respondere, oportet, prius ipsis constet, *juridicè* interrogare. Ratio est, quia Reus in possessione est honoris, famæ, vitæ, &c. ergo in dubio jus habet hæc conservandi, & non exponendi periculo; ita tenet Sotus *l. 5. de just. q. 6.* & plures alii.

LII

Hæc